

Tekens in het onbeperkte

Roland Jooris, een van de *grand old men* van de Vlaamse poëzie, heeft een nieuwe dichtbundel uit. Die verschijnt niet bij zijn vaste Nederlandse uitgever Querido, maar bij het Vlaamse Poëziecentrum. 'Kromte' is een sterke bundel van een oevredichter die al decennialang 'de nooit te voltooien/ wording van het tijdelijk/ bestaande' registreert.

Bart Van der Straeten

POËZIE

Al meer dan vijfenveertig jaar is Roland Jooris dichter. In de jaren zestig onderhield hij nauwe banden met Roger Raveel en andere kunstenaars van de Nieuwe Visie - Jooris was lange tijd conservator van het Roger Raveelmuseum in Machelen-aan-de-Leie. Sindsdien is zijn dichtelijke oeuvre heel erg beïnvloed door de beeldende kunst. Ook in *Kromte*, zijn vijftiende bundel is de invloed duidelijk, niet alleen in titels als 'Gips', 'Naaktstudie' of 'Arte povera', maar ook in de blik waarmee de dichter naar de dingen kijkt. Die vertekent de werkelijkheid tot een schilderij. Zo gaat het in 'Palet' over een nacht die 'als een vlak achter/ de struiken' zakt. En het gedicht 'Denkbeeld' opent als volgt: 'Ik hoor hoe/ een voorbijganger/ een streep trekt'. Maar ook in de taalbehandeling toont Jooris zich verwant aan de beeldend kunstenaar. Zoals een beeldhouwer een vorm vindt in een blok graniet, zo hakt Jooris zijn magere verzen tevoorschijn uit de stilte, met aandacht voor de materialiteit en de klankwaarde van woorden, voor de bonkige betekenis die ontstaat als je stemloze en stemhebbende medeklinkers, open en gesloten lettergrepen met elkaar laat botsen: 'Avond is van aarde/ de kamer, van getakte/ de tekening// van snakken'. Het is deze typerende 'hardnekkigheid', die stugge, weerbarstige klankherhaling die Jooris' verzen onmiddellijk herkenbaar maakt. In 'Veldwerk' omschrijft de dichter zijn opdracht als: 'elk evenwicht/ ontwrichten tot een verward/ onhandig kraken/ in elkaar'. Niet het leugenachtige lieflijke interesseert Jooris, maar wat schuurt en schrijnt, het 'afgeknotte', het 'verweerde', het 'berooide', dat wat zich 'wanhopig/ tegendraads' in zijn materie manifesteert. Niet in het volmaakte zelf, maar in 'het ongedaan gemaakt volmaakte' huist wat Jooris 'het janken van de schoonheid' noemt.

Scherper

Jooris is geen dichter die zichzelf en zijn eigen opvattingen in elke bundel ondersteboven keert. Hij is een echte oevrebouwer, die vanuit één standvastige visie gestaag doorwerkt en om de zoveel tijd een nieuwe bundel de wereld in stuurt. Door de schraalte, de karigheid en het nukkige klankspel balanceren zijn verzen soms op de rand van het steriele. Sommige gedichten zijn nauwelijks meer dan een geraamte, weer een nieuwe invulling van een bekend minimalistisch stramien. Maar dat is in *Kromte* – vijf afdelingen, een dertigtal gedichten – zelden het geval. Dat komt omdat mensen van vlees en bloed heel erg aanwezig blijven. Verschillende gedichten zijn opgedragen aan bevriende kunstenaars. De afdeling 'Onderling' heeft expliciet menselijke relaties als onderwerp. En tal van gedichten uit de andere afdelingen zijn voelbaar gebaseerd op een zintuiglijke observatie of een met andere mensen gedeelde ervaring.

Zo zijn de gedichten in deze nieuwe bundel meer dan louter skeletten. Het zijn weerbarstige, uitgebeende, op het zwijgen gewonnen 'tekens/ in het onbeperkte', tekens die getuigenis afleggen van een menselijke aanwezigheid en die die aanwezigheid overstijgen en rekken, maar die zelf ook tot verdwijnen gedoemd zijn. Het zijn bezonken beweringen, uitingen van een hardnekkig geloof in de kracht van de vorm als enig verweer tegen wat 'ongenaakbaar tijdloos/

vergaat'.

3,5 sterren

Roland Jooris, *Kromte*, Poëziecentrum, 56 p., 19,95 euro